УДК 658:5:004

Гладченко О.В., к.пед.н., доцент,
Цикулова А.Е. здобувачка
Державний податковий університет

АВТОМАТИЗАЦІЯ ВИРОБНИЧИХ ПРОЦЕСІВ ЯК ФАКТОР ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ МАЛОГО БІЗНЕСУ

Сучасний розвиток технологій зумовлює активне впровадження цифрових рішень та автоматизації у діяльність підприємств. Для малого бізнесу автоматизація виробничих і бізнес-процесів є важливим чинником підвищення ефективності, оскільки сприяє зменшенню витрат, підвищенню продуктивності та покращенню якості продукції і послуг. Водночас, незважаючи на наявність розвиненого ІТ-сектору, цифрова трансформація економіки України відбувається відносно повільними темпами, що підтверджують міжнародні рейтинги цифрового розвитку, де країна переважно займає середні позиції [1].

Упровадження ІКТ, автоматизація бізнес-процесів і використання онлайн-платформ відкривають для підприємств можливості підвищення ефективності діяльності та розширення ринків збуту. Однак малий бізнес часто стикається з низкою перешкод: обмеженим доступом до фінансування; недостатнім рівнем цифрових навичок; нестачею ІТ-фахівців. Тому дослідження автоматизації виробничих процесів є актуальним, оскільки її впровадження сприяє підвищенню конкурентоспроможності підприємств в умовах розвитку цифрової економіки [2].

У сучасних умовах розвитку економіки важливу роль у підвищенні ефективності діяльності підприємств відіграє впровадження цифрових технологій та автоматизованих систем управління. Автоматизація виробничих процесів дозволяє оптимізувати використання ресурсів, скоротити витрати часу на виконання операцій, зменшити вплив людського фактору та підвищити якість продукції. Особливо актуальним це питання є для малого бізнесу, який змушений працювати в умовах обмежених ресурсів та високої конкуренції. Використання сучасних програмних рішень і технологічних платформ сприяє ефективнішому управлінню виробництвом, контролю за процесами та прийняттю обґрунтованих управлінських рішень. Саме тому впровадження інструментів автоматизації є важливим чинником підвищення конкурентоспроможності підприємств [3].

З метою узагальнення сучасних рішень у сфері цифровізації виробництва доцільно розглянути найбільш поширені інструменти

автоматизації, які використовуються підприємствами для оптимізації виробничих процесів.

Таблиця 1

Популярні інструменти для автоматизації виробничих процесів

Інструмент	Основні можливості	Вартість	Цільова аудиторія
Odoo ERP	Автоматизація виробництва, управління запасами, планування ресурсів підприємства (ERP), інтеграція з бухгалтерією	Від $20/міс.	Малий та середній бізнес
SAP Business One	Управління виробничими процесами, фінансами, складом, планування виробництва	Від $100/міс.	Підприємства малого та середнього бізнесу
Zoho Creator/ Zoho One	Автоматизація бізнес-процесів, створення корпоративних додатків, управління замовленнями	Від $30/міс.	Стартапи, малий бізнес
Siemens MindSphere	IoT-платформа для моніторингу виробництва, аналіз даних обладнання, оптимізація процесів	Індивідуальна	Виробничі підприємства

Джерело: сформовано автором на основі [3]

Використання сучасних інструментів автоматизації виробничих процесів сприяє підвищенню ефективності діяльності підприємств, оптимізації використання ресурсів та покращенню управління виробництвом. Для малого бізнесу впровадження таких технологій є важливим чинником підвищення конкурентоспроможності, оскільки дозволяє зменшити витрати, підвищити продуктивність та забезпечити швидку адаптацію до змін ринкового середовища.

Стратегії цифрової трансформації підприємств дедалі частіше розглядаються як невід'ємний елемент загальної стратегії розвитку бізнесу. Це пояснюється тим, що впровадження сучасних цифрових технологій впливає не лише на окремі операційні процеси, а й змінює підходи до управління підприємством у цілому. Цифровізація дозволяє оптимізувати виробничі та управлінські процеси, підвищити швидкість обробки інформації, зменшити витрати та покращити якість прийняття управлінських рішень. У результаті підприємства отримують нові можливості для зміцнення своїх конкурентних позицій, підвищення ефективності діяльності, а також здатності швидко реагувати на зміни зовнішнього середовища [4].

У сучасних умовах цифрова трансформація сприяє формуванню нових бізнес-моделей, розширенню каналів взаємодії з клієнтами та вдосконаленню систем управління ресурсами. Використання цифрових технологій, таких як автоматизація процесів, аналітика великих даних, хмарні сервіси та інструменти штучного інтелекту, дозволяє підприємствам підвищувати продуктивність праці, покращувати якість продукції та послуг, а також більш ефективно планувати свою діяльність.

Підприємства, які успішно впроваджують цифрову трансформацію та зміцнюють власні конкурентні позиції, характеризуються насамперед здатністю швидко реагувати на зміни зовнішнього середовища. Це досягається завдяки активному використанню сучасних цифрових технологій та інструментів. Йдеться не лише про автоматизацію бізнес-процесів, а й про застосування інноваційних методів аналізу даних, використання технологій штучного інтелекту для прогнозування ринкового попиту, а також впровадження персоналізованих рішень для покращення взаємодії з клієнтами. Важливу роль відіграють і хмарні технології, які дозволяють підприємствам гнучко масштабувати свою діяльність та швидко адаптуватися до нових умов. Не менш значущим аспектом є підвищення рівня кібербезпеки, що забезпечує захист важливої комерційної інформації. Крім того, сучасні компанії активно використовують цифрові платформи для інтеграції у міжнародні ланцюги створення вартості, що сприяє розширенню ринків збуту, підвищенню продуктивності праці та скороченню операційних витрат [2].

Цифрова трансформація для українських підприємств передусім підвищує ефективність внутрішніх процесів, що безпосередньо впливає на конкурентоспроможність. Оптимізація робочих процесів і скорочення витрат на адміністрацію, логістику та внутрішню комунікацію дозволяють компаніям швидше виводити нові продукти та послуги на ринок і оперативніше реагувати на зміни в попиті.

Водночас трансформація стимулює інноваційний розвиток, оскільки вимагає перегляду бізнес-моделей та відкриває можливості для впровадження нових продуктів і розширення каналів продажу. Завдяки сучасним методам аналітики та прогнозування на основі великих даних підприємства можуть приймати більш обґрунтовані рішення щодо поведінки споживачів та ринкових тенденцій, що скорочує час і ресурси, необхідні для аналізу інформації вручну [1].

Крім того, цифрові інструменти покращують взаємодію з клієнтами, підвищуючи їхню задоволеність та лояльність, що особливо важливо для розширення експортного потенціалу українських компаній. Автоматизовані системи обліку та контролю підвищують

інформаційну прозорість і зменшують вплив людського фактору, що формує більшу довіру з боку партнерів і клієнтів.

Впровадження цифрових технологій та автоматизації створює нові можливості для стратегічного розвитку підприємств. Завдяки аналітиці даних, штучному інтелекту та інтеграції в цифрові платформи підприємства можуть прогнозувати потреби ринку, оцінювати ефективність виробничих процесів і своєчасно коригувати стратегію розвитку. Це дозволяє малому бізнесу не лише підвищувати оперативну ефективність, а й формувати стійкі конкурентні переваги, адаптуючись до швидких змін у зовнішньому середовищі та розширюючи можливості для виходу на нові ринки [4].

Автоматизація виробничих та бізнес-процесів виступає важливим чинником підвищення ефективності та конкурентоспроможності малого бізнесу в Україні. Впровадження цифрових технологій дозволяє оптимізувати внутрішні процеси, скоротити витрати, підвищити продуктивність і покращити якість продукції та послуг. Крім того, цифрова трансформація сприяє інноваційному розвитку, розширенню каналів продажу, покращенню взаємодії з клієнтами та зміцненню довіри партнерів. Таким чином, активне використання сучасних цифрових інструментів забезпечує малим підприємствам гнучкість, адаптивність та стабільне зміцнення конкурентних позицій на ринку.

Список використаних джерел:

1. Кайда І.В. Цифрова трансформація як ключовий фактор підвищення конкурентоспроможності українського бізнесу. *Економіка та суспільство*. 2025. № 72. URL: https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/download/5761/5703/

2. Попов О.С., Макаров С.А. Сучасні особливості впровадження цифровізації у малому бізнесі у сфері торгівлі. *Економіка та управління національними господарствамом. Проблеми економіки.* 2025. № 2 (64). С. 67-76. DOI: https://doi.org/10.32983/2222-0712-2025-2-67-76

3. Юрченко Я.В. Автоматизація бізнес – аналітики за допомогою штучного інтелекту. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. Серія економічна. Серія юридична.* 2025. №45. С. 733-740. URL: https://nzlubp.org.ua/index.php/journal/article/download/1865/1646/

4. Пархуць Е.Д., Огданська О.Д. Забезпечення конкурентоспроможності підприємства на основі моделей цифрової трансформації. *European Journal of Management Issues.* 2025. Vol. 33(2). С. 75-87. URL: https://philarchive.org/archive/DOERFZ